

демократичного розвитку країни виступає нова парадигма інноваційної системи публічного управління. Інновації є результатом діяльності з оновлення, перетворення попередньої діяльності, що приводить до заміни одних елементів іншими або доповненню діючих новими. Інновацій в системі публічного управління необхідно розглядати як самостійний вид інноваційних явищ та процесів з власною специфікою та сферою функціонування. Для того, щоб публічне управління змогло виконати якісно та ефективно визначені йому функції щодо суспільних орієнтацій трансформацій українського суспільства, то має зазнати принципово якісних змін, в основі яких мають лежати нові стратегії інноваційного розвитку вітчизняного публічного управління.

Список використаних джерел

1. Гев'юк А. Роль інновацій в системі державного управління. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buk-visnyk.cv.ua/naukovadumka/116/>

2. Дегтярьова І. О., Інновації в державному і муніципальному управлінні як необхідна умова соціально-економічних досягнень в сучасній Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/PublicAdministration/vol1/5-11.pdf>

3. Статут Інституту підвищення кадрів Державної служби зайнятості. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ipk.edu.ua/documents/statut.pdf>

4. Стратегія інновацій та доброго врядування на місцевому рівні. м. Валенсія 15-17 жовтня 2007 року (Переклад з англійської). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2015/05/Strategy_for_Innovation.pdf

Аліна ХАЛЕЦЬКА

Університет державної фіскальної служби України,
м. Ірпінь

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ «ТРЕТЬОГО ВІКУ»

Загальна світова тенденція свідчить про збільшення чисельності людей, які досягли літнього віку. З 25 країн світу із найстарішим населенням 23 знаходяться у Європі. До 2040 року кожен четвертий європейець буде старшим 65 років, а кожен сьомий – старше 75. Протягом найближчих десяти років кількість людей старше 65 років у світі вперше перевищить чисельність дітей віком до п'яти років. Вже зараз щомісяця в світі стає на 870 тис. осіб похилого віку більше [3].

Якщо в 2008 році на Землі проживало близько 506 мільйонів осіб віком 65 років і старше, то до 2040 року їх кількість зросте до 1,3 млрд. При цьому частка людей похилого віку в чисельності світового населення зросте із 7 %

до 14 %. Люди живуть довше, тому перед світовим співтовариством з усією актуальністю постає завдання забезпечення належного рівня якості життя і створення сприятливих умов для оптимізації життєдіяльності і самореалізації людей літнього віку. Дієвим способом вирішення цього завдання у міжнародній практиці визнано створення Університетів «третього віку» (УТА).

Історія Університетів «третього віку» як освітнього напрямку налічує вже понад п'ятдесят років. В 1962 р. в Нью-Йорку відкрився перший інститут для професіоналів-пенсіонерів, який пізніше був перетворений в Інститут освіти пенсіонерів. У Франції, в Тулузі, в 1972 році був заснований перший у Франції Університет «третього віку». Пізніше подібні установи з'явилися в багатьох країнах світу і отримали значний розвиток.

Спочатку Університети «третього віку» були інституцією, яка набула поширення на франкомовних територіях, зокрема у Франції, Бельгії, Швейцарії, Квебеку, а згодом розповсюдились і в європейських та скандинавських країнах: Італії, Іспанії, Польщі, Швеції, Фінляндії. На початку 80-х Університети «третього віку» поширились і в англomовних країнах: Великій Британії, а згодом і в Австралії, Новій Зеландії, на Мальті та Кіпрі [2, с. 25].

Звісно, в кожній країні, в тій чи іншій мірі, трапляються розходження в організації та впровадженні ідей навчання людей літнього віку, але основні передумови навчання спільноти третього віку залишаються загальними повсюди. Серед них можна виділити такі моделі організації навчання людей похилого віку:

Західноєвропейська (або «Vellas») модель, яка тісно пов'язана з університетом в системі формальної освіти або є його складовою, метою якого є: підвищення якості життя літніх людей; постійні освітні програми для літніх людей в тісній кооперації з іншими, більш молодими віковими групами; координація геронтологічних дослідницьких програм; залучення початкових і постійних освітніх програм в галузі геронтології.

Англосаксонська модель, яка особливо практикується у Великій Британії та різних англomовних країнах. Її відмінною рисою є взаємодопомога в навчанні. Перший УТА у Великобританії був створений в Кембриджі, в липні 1981 року, і швидко розповсюдився в інших містах і населених пунктах. Цей підхід заснований на самодопомозі, принципах взаємності. Групи самодопомоги включають людей, що збираються разом з метою забезпечення взаємної підтримки та обміну інформацією, мінімізують соціальну дистанцію між людьми літнього віку.

Культурно-гібридні моделі УТА, які включають як франкомовні, так і британські елементи. Зокрема, у Фінляндії – університетські програми, які використовують ресурси університету, але потім в значній мірі залежать від «локальних груп навчання» літніх людей для визначення навчальних

програм політики відкритих дверей та кооперативних союзів. На Мальті – лекції університетських професорів поєднуються з груповими заняттями під керівництвом студентів.

Північноамериканська франкомовна модель в багатьох рисах нагадує «Vellas» модель, але з суттєвою участю студентів у плануванні курсів. Південноамериканська модель (також - «Vellas»), але з залученням до навчання переважної більшості населення літнього віку.

Китайська модель – сфокусована на житті спільноти та збереженні традиційної культури

За критерієм змісту освіти літніх людей виділяються три основні сфери: професійна (вдосконалення професійних знань і умінь в нових умовах); соціальна (освіта, заснована на добровільній діяльності в самоорганізованих політичних і соціальних представництвах культурно-творча (особистісна освіта).

Крім того, існують різноманітні форми роботи з людьми «третього віку: добровільне громадянське включення (бюро сеньйорів, асоціації сеньйорів, наставництво тощо); тренінги і творчі проекти; цільові багатоквартирні будинки для одиноких літніх людей з організованою інфраструктурою; освіта з використанням інформаційних технологій, електронні форуми і багато інших. Всі форми роботи можуть застосовуватися в різних установах освіти дорослих. Найбільш ефективними є групи методів міжпоколінного навчання, що відображає методологічну ідею безконфліктного і продуктивного існування і розвитку людей різного віку, комунікативного і біографічного навчання.

В європейських країнах найбільш поширеними закладами для освіти літніх людей є вечірні народні університети. Практичний інтерес становить експериментальний проект словенського університету третього віку. Ним передбачено об'єднання різновікових слухачів із різноманітних навчальних закладів для дорослих, спільне навчання представників декількох поколінь. Важливого значення набуває те, що у світовій практиці також поширені спеціальні семінари, курси для осіб третього віку, гуртки, центри геронтоосвіти (на базі ВНЗ, університетів третього віку, інститутів післядипломної педагогічної освіти). Таким чином, можна виокремити формальну, неформальну, інформальну освіту старших дорослих [1].

У всьому світі старіюче суспільство розглядають не як «баласт», а як ресурс. Університети третього віку, що набули розвитку в 1972 році, стали одними з найбільш успішніших організацій, які здійснюють навчання протягом життя. УТА – це соціально- культурні центри, в яких літні люди здобувають нові знання або поглиблюють знання, які вони вже мають, в доброзичливому оточенні, легкими й прийнятними способами. Станом на 2011 р. в Австралії відкрито 240 (69086 студентів) та в Новій Зеландії – 65 (11336 студентів), а в Великобританії – 798 ІТА з 269750 студентів [2, с. 28].

Отже, поняття «третього віку» слід розуміти як початок «активного довголіття та щасливого старіння», тобто як період «активної зрілості». У такому «активному та незалежному» «третьому віці» можна знайти можливості для пізнавального подорожування, культурних, фізичних, інтелектуальних та мистецьких занять, розвитку технічних навичок, а також праці на благо інших в громаді. Ці можливості відрізняються в залежності від країни чи континенту і часто пропонуються організаціями, причетними до забезпечення потреб людей літнього віку.

Список використаних джерел

1. Аніщенко О. Реалії і перспективи розвитку освіти людей третього віку в Україні – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://www.google.com.ua/search?rlz=](https://www.google.com.ua/search?rlz=1C1SQJL_ruUA792UA792&ei=ky_TWvCKB4aMsAGfuKPYDA&q)

[1C1SQJL_ruUA792UA792&ei=ky_TWvCKB4aMsAGfuKPYDA&q](https://www.google.com.ua/search?rlz=1C1SQJL_ruUA792UA792&ei=ky_TWvCKB4aMsAGfuKPYDA&q)

2. Горбовий А., Халецька А., Степанюк О. та ін. Концепція діяльності центрів освіти «третього віку» в Україні. – Київ-Луцьк, 2017. – 116 с.

3. Через 10 років у світі кількість людей похилого віку перевищить чисельність дітей. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tsn.ua/svit/cherez-10-rokiv-u-sviti-kilkist-lyudei-pohilogo-viku-perevishchit-ditei.html>

Михайло ШКІЛЬНЯК

Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль

МЕНЕДЖМЕНТ І КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ: СПІЛЬНІ РИСИ ТА ВІДМІННОСТІ

В умовах прискорення процесів глобалізації і розвитку постіндустріальної економіки, інституції корпоративного управління, як в Україні так і за рубежом активно розвиваються. Ефективність корпоративного управління стає важливим фактором конкурентоздатності окремо взятої компанії і держави в цілому.

Необхідність корпоративного управління визначена самою суттю бізнесу, відношеннями власності і регламентується правовими нормами чинного законодавства. Без розв'язання цих ключових питань бізнесу неможливо приступати до менеджменту у фірмі, наприклад неможливо призначити навіть керівника, сформувати керівні виконавчі органи.

Починаючи з 30-х років минулого сторіччя проблеми корпоративного управління активно починають вивчатися в економічних школах. Дослідженнями корпоративного управління все більше уваги приділяють науковці та практики. У 1932 році виходить книга А.Берлі і Г.Мінза «Сучасна корпорація і приватна власність», де вперше розглядається проблема